

The Dynamics of Delight

Peter F. smit

The Dynamics of Delight

Peter F. smit

London, Routledge, 2004

پویش‌شناسی لذت

پیتر اف اسمیت

لندن، راتلج ۲۰۰۴

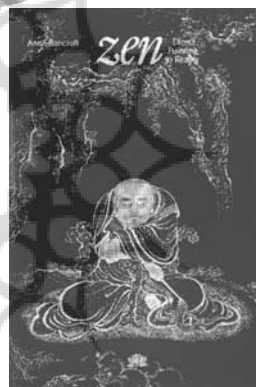
اثر حاضر که تحت عنوان پویایی‌شناسی لذت توسط انتشارات راتلج به چاپ رسیده است، تلاش می‌کند تا ابزارهای لازم اندیشه را برای تحلیل و بررسی بناها و ساختمان‌های شهری به دست دهد. به عبارت دیگر نویسنده بر آن است تا با این ابزارهای فکری، درک از محیط‌های ساخت و ساز را افزایش دهد. پیتر اسمیت در این بین، از میان شرایط لازم برای یک معماری خوب یعنی داشتن استحکام، زیبایی، ضرورت، سودمندی و لذت، مورد لذت را دستمایه‌ی کار خود قرار می‌دهد. از مؤلف پیش‌تر کتاب‌هایی چون «معماری و ویژگی‌های انسانی»، «معماری و اصل همنوایی» و... منتشر شده است و نشان می‌دهد که اسمیت در پی پرداختن به موضوع از زاویه روان‌شناسی است.

در کتاب «پویایی‌شناسی لذت» نویسنده از همین نظر به موضوع می‌پردازد، اما در عین حال سعی می‌کند در پی اسرار لذت زیباحتی نیز باشد. به باور وی اگر چه علم ریاضی بر موضوع لذت زیباحتی تأثیرگذار است، ولی هرگز ما نمی‌توانیم برای شناخت زیبایی آن را در حد یک الگوریتم پایین بیاوریم.

در این اثر، اسمیت برخلاف دیگر آثارش، ساختار و شاکله‌ای جامع‌تر به دیدگاهش داده و به گردآوری مدارک و شواهدی از سیستم‌های موجود در طبیعت و رشد روان‌شناسی پرداخته است.

به نظر او شهرها و ساختمان‌ها در صورتی می‌مانند که ما به دفاع از آنها برخیزیم. به نظر وی اصل اساسی و بنیادی در ورای هر تجربه‌ی زیباحتی آن است که پیچیدگی و ابهام جای خود را به نظم و ترتیب بدهد. تعارض باید برطرف شود تا بتوان به لذت زیباحتی دست یافت.

معرفی کتاب‌های خارجی

Zen

Anne Ben Craft

London, Thames &

Hudson, 1995

ISBN: 0500810184

ذن، روشی برای رسیدن به

واقعیت

آن بنکرافت

لندن، تیمز و هادسن

کتاب پس از مقدمه، به شرح احوال و آثار تعدادی از استادان آیین ذن از قرن هفتم میلادی تا دوره‌ی معاصر پرداخته است. مباحثی چون شیوه‌ی آموزش در آیین ذن، معنای عناصری چون درخت، کوه و انسان در تابلوهای نقاشی آیین ذن، پاسخ و معانی نمادین آن، شعر و معرفی هایکو به مثابه نمونه‌ای ویژه از شعر آیین ذن و خوشنویسی، هنرهای مرتبط با آیین ذن مانند گل‌آرایی، آیین طبخ چای و... کتاب مشتمل بر شرحی از نقاشی‌ها، هنرها و نمادها است.

اینکه شیوه‌ی خوشنویسی چه - آن (ذن) در دوره‌ی سلطنت خاندان سونگ (۹۵۹ - ۱۱۷۹ م) به اوج خود می‌رسد و استادان سونگ بیشتر به کشیدن منظره می‌پردازند. آنان جهانی را ترسیم می‌کنند که به خودی خود کامل است و هیچ‌انگیزه‌ای جز هستی به همان صورت که هست، ندارند. همچنین حروف‌چینی مناسب به کار بردن در روشی است که ترکیبی از نوشتار و نقاشی است. مرکب سیاه چینی می‌تواند شبیه به ترکیب آب و ماده جامد مرکب پرده‌هایی گوناگون داشت باشد. تحریر با قلم مویی نوک تیز که در بامبو نشانده شده صورت می‌گیرد و در صورتی که بخواهند جوهر به شکلی روان جاری شود، باید تماس قلم با سطح کاغذ ملایم و روان باشد و در نتیجه کنترل آن نیازمند حرکتهای آزادانه دست و بازو است.

SACRED GEOMETRY

Robert Lawlor

Philosophy and Practice (Art and Imagination) SACRED GEOMETRY

Robert Lawlor

Tames & Hudson 2003

ISBN: 0500810303

هندسه‌ی قدسی

رابرت لاولر

تیمز و هادسن

کتاب هندسه‌ی قدسی، نوشته‌ی رابرت لاولر تلاش دارد به نقش هندسه در تعبیر و تفسیر عالم بپردازد. لاولر در این کتاب به نزدیکی دیدگاه‌های فرهنگ‌های باستانی یونان، مصر و هند با دیدگاه‌های علم امروز می‌پردازد. در طی تاریخ هنر، نقش مقدس در فرهنگ غرب و شرق تصویری آشنا است. در بخشی از کتاب می‌خوانیم که در فرهنگ اسلامی، فرهنگ هند و تبت و همچنین اروپای قرون وسطی، فرهنگ‌های بومی و قبیله‌ای، این نقوش مقدس در نقاشی‌ها، بناها و حتی حرکت‌های بدن مورد استفاده قرار گرفته است. نقوش که بیشتر دایره‌ای است به چهار قسمت مساوی تقسیم شده‌اند و همه‌ی اجزای آن در شکل و بافتی یکسان قرار گرفته‌اند.

این نمودارها به گونه‌ای کیهانی‌اند و با نماد ساخت اصلی عالم را نشان می‌دهند به طور مثال، چهار عنصر، چهار فصل، چهار جهت فضایی، دوازده علامت منطقه‌البروج و حتی انسان.

هندسه‌ی باستانی مبتنی بر قاعده یا فرضیه‌ی ابتدایی خاصی نیست و برخلاف هندسه‌ی اقلیدسی و هندسه‌های بعد از آن، ترویج تفکر هندسی کهن، شبکه‌ای شامل تعاریف روشنفکرانه نیست. در واقع تأمل و تفکری است در رابطه با وحدت متافیزیکی و تلاش در ایجاد نمودهای دیداری و تفکر در مورد نظم اصیل که از این وحدت درک ناشدنی می‌تراود و این نقطه شروع کنش هندسی و دریافت ما از آن است که هندسه‌ی قدسی را از هندسه‌ی این جهانی متمایز کند. هندسه‌ی کهن با «یک» و هندسه‌ی امروزی با «صفر» آغاز شده است. دو آغازی که نشان می‌دهند چگونه مفاهیم ریاضی می‌توانند الگوی نخستین تحول و پویایی تفکر و عمل باشند.

صفر در تاریخ اندیشه‌ی انسانی، به نظر می‌رسد ریشه‌ای عمیق و طولانی در ذهنمان دارد به گونه‌ای که می‌توان گفت اندیشیدن بدون آن ناممکن است. منشأ نماد صفر را به پیش از قرن هشتم میلادی می‌رسانند، زمانی که برای نخستین بار در یک متن هندی استفاده شد. البته در قرن نهم پیش از میلاد خط فکری خاصی در هند پدید آمد که نهایتاً در آیین برهمنی و بودایی تجلی پیدا کرد. در این مکتب و با توسل به ریاضت نفس می‌توان به رستگاری رسید و ریاضت حاصله می‌تواند به سکونی کامل همراه با آگاهی منجر شود.

غایت نهایی این جهان و فعالیت‌های فردی، غیبت در حالت بیخودی بود، حالتی که به بودا نسبت داده می‌شد. حال صفر مفهومی تازه و فعلیتی جدید داشت. صفر در متافیزیک و حوزه‌ی ریاضی به هویت ویژه‌ی خود رسیده بود. صفر در ریاضی عددی چون اعداد دیگر و نمادی بود که بر روند عملیات ریاضی تأثیر فراوانی گذاشت. این مفهوم در زبان سانسکریت، سونیا و به مفهوم خالی بود. در بابل، یونان و در میان مایاها نیز به عنوان نمادی برای بیان یک ستون خالی استفاده می‌شد. برای مثال در عددی چون ۲۰۳، ستون خالی، جایی که صفر واقع شده است. در بابل با دو علامت // فضای خالی، و در یونان با یک 0 و در تمدن مایاها نمادی همچون تخم‌مرغ در این معنا به کار برده می‌شد. در ریاضیات هندی صفر یک عدد شمرده می‌شد.

فلاسفه‌ی یونانی در مورد مفهوم صفر به لحاظ فلسفی بحث کرده‌اند، اما ریاضیات یونان با دریافت‌های فیثاغورث از مصر، از ورود صفر به نظام ریاضیات مقاومت کرد.

اعراب در فاصله‌ی قرون نهم تا چهاردهم میراث کهن فرهنگی خاور دور و مصر را با خود به اروپای غربی آورد. اعراب در طی این قرون مفهوم صفر را به همراه نه نماد رقمی که در هند رایج بود، مورد استفاده قرار دادند.

در علامت‌گذاری رومی، همانند علامت‌گذاری مصریان، نقش صفر برای ارائه‌ی ستون خالی کنار گذاشته شده بود.

در واقع هر واحد شمارش از نمادی جداگانه بهره می‌گرفت که در نتیجه‌ی آن یک نظام اعشاری که دارای صفر نبود به وجود می‌آمد. خوارزمی در قرن هشتم میلادی عدد نگاری هندی را با صفر به جهان اسلام ارائه کرد. چهار قرن بعد از آن و پس از مستقر شدن اعراب در اسپانیا، آثار خوارزمی به اروپا راه پیدا کرد و در قرن دوازدهم میلادی به لاتین ترجمه شد. با معرفی تدریجی عددنگاری عربی به اروپای قرون وسطی، مسیر تغییرات و دگرگونی اساسی در اندیشه‌ی غرب هموار شد.

Design and Emotion

Deana Mc Donagh

Design and Emotion edited by
Deana Mc Donagh, et la. London, Taylor & Francis, 2004
ISBN: 041530363X

احساس و طراحی ویراسته‌ی دیانامک دونا و دیگران لندن، تیلور و فرانسیس

امروزه جنبه‌های عاطفی و مسائل روان‌شناسی در طراحی صنعتی و در صنعت، گستره‌ای وسیع پیدا کرده است. دیدگاه‌های نو علاوه بر ویژگی‌های جسمانی استفاده‌کنندگان، خصوصیات عاطفی آنان را نیز در ارتباط با موضوع، مورد توجه قرار می‌دهد. کتاب دربرگیرنده‌ی مقاله‌های ارائه شده به سومین کنفرانس طراحی و احساس در ۲۰۰۲ است که فشرده‌ای از آخرین یافته‌ها و کاربردهای تحقیقات صنعتی را در اختیار خواننده قرار می‌دهد.

در دهه‌ی گذشته احساس و طراحی در حوزه‌ی طراحی صنعتی جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است و امروزه نقشی که احساس در تولید، خرید و کاربرد نهایی محصول ایفا می‌کند، قابل انکار نیست. اثر حاضر گزارشی است از سومین کنفرانس بین‌المللی احساس و طراحی که در دانشگاه لاف بوروی بریتانیا برگزار شده است. این کنفرانس، علاوه بر حضور پژوهشگران و طراحان که در زمینه‌ی تجارب در طراحی و مسائل مربوط به احساس شناخته شده بودند، بستر مناسبی برای مقالات کسانی بود که احساس می‌کردند قدرت و انگیزه ارائه‌ی آراء و آثارشان را دارند.

کتاب مجموعه‌ای متنوع از رویکردها، شیوه‌ها و ابزارها برای بیان آخرین دستاوردها در حوزه‌ی طراحی و پژوهش و همچنین طراحی و احساس است. طراحی ناشی از تجربه، ابزارهای ارزشیابی، ابزارهای تولیدکننده، تأثیرات محرک ویژگی‌های بصری و دیگر حواس، از طراحی تا احساس، وابستگی، هویت محصول، سودمندی لذت‌بخش، طراحی و احساس: موضوع‌های تئوری و اخلاقی، احساس و طراحی. کتاب برای علاقه‌مندان

Arabic Calligraphy in Architecture, supervision: Amine Bizri
Copyright: National Foundation of Heritage Association for the Preservation of Tripoli's Monuments Arab Establishment of culture and Arabs.
ISBN: 9953-0-002-6

خوشنویسی عربی در معماری به کوشش امین بیزی

کتاب حاضر که تحت عنوان خوشنویسی عربی در معماری به چاپ رسیده است، نگاهی است بر کتیبه‌های مملوکیان تریپولی، شامل طرح‌ها، تصاویر، تفسیرها و توضیحات که به اهتمام گروهی از محققان به چاپ رسیده است. کتاب تلاشی است برای معرفی و ارائه‌ی نمونه‌های برجسته کتیبه‌ها در لبنان به عنوان گنجینه‌ی فرهنگی و یک حقیقت زیبایی‌شناسی که با فرهنگ اسلامی عربی در تمامی نمودها و تجلی‌هایش همراه شده است. رابطه‌ی تنگاتنگ خوشنویسی و معماری و زاویه‌ی هندسی، بررسی زیبایی‌شناسی و هارمونی هنرمندانه آن از نکات مورد توجه کتاب است.

کتاب پس از مقدمه در شش فصل ارائه شده است: در فصل اول با عنوان «زمینه‌ی تاریخی بناهای تریپولی در دوره‌ی مملوک» دو مقاله از دکتر حیات سالم با عنوان تریپولی چرا؟ و دکتر عمر تدمری تحت عنوان تجربه‌ی تاریخی دوره‌ی مملوک (نقش خوشنویسی در معماری) ارائه شده است.

در فصل دوم و تحت عنوان «تحلیل ساختار کتیبه‌ها و تفسیر آنها» این مقالات دیده می‌شود: خصوصیات خوشنویسی عربی در دوره‌ی مملوک از سمیر صایغ، کتیبه‌های عربی در بناهای مملوک تریپولی از دکتر هویدا هریثی، کتیبه‌خوانی معماری از عمر عبدالعزیز حلاج در فصل سوم که به مطالعه‌ی کارکردی کتیبه‌ها پرداخته شده است می‌خوانیم:

نقش وقف/هشام نشبه، وقف کتیبه‌ها: تصویر اقتصادی-اجتماعی/خالده زیاده
فصل چهارم تحت عنوان احیای کتیبه‌ها و طبقه‌بندی آنها به اهمیت حفظ و نگهداری میراث ملی نوشته حسان سلام سرکیس و طبقه‌بندی کارکردی کتیبه‌ها از روبرت سلیبا می‌پردازد.

فصل پنجم با عنوان مستندهای کتیبه‌ها به نقشه‌ی شهر تریپولی در دوره‌ی مملوک و روش‌شناسی و فهرست کتیبه‌ها اشاره می‌کند.

فصل پایانی نیز شامل عکس‌ها و متون کتیبه‌ها است. با بررسی کتاب این نکات و ویژگی‌ها مورد توجه خواننده قرار می‌گیرد:

- باور تاریخی که بر تاریخ و محل کتیبه‌ها در بناهای اسلامی تریپولی در دوره‌ی مملوک اشاره دارد. مستند کردن کتیبه‌ها، طبقه‌بندی و زیبایی‌شناسی آنها، کتیبه‌هایی که بیانگر اطلاعات تاریخی، مذهبی، اقتصادی، اجتماعی و شهری است، عکس‌هایی از کتیبه‌ها در بناهای شهری، نقشه‌ای از شهر قدیمی تریپولی و اشاره به نمونه‌های باستان‌شناسی و...

کتاب به سه زبان عربی، انگلیسی و فرانسه به چاپ رسیده و نام‌ها، همان‌گونه که به عربی تلفظ می‌شوند، نوشته شده‌اند اما به الفبای لاتین. همچنین پیوستی در رابطه با مفاهیم و معانی اسامی عربی که به انگلیسی یا فرانسوی آمده‌اند، دیده می‌شود.

ORIENTAL CARPET DESIGN
P.R.J. FORD
Thames & Hudson, 1997

طراحی فرش شرقی

پی. آر. جی. فورد

انتشارات تیمز و هادسن، ۱۹۹۷

طراحی فرش شرقی از جمله کتاب‌هایی است که تاکنون چندین بار به چاپ رسیده است. کتاب حاضر در قطع رحلی و در ۳۵۲ صفحه با تصاویر و نقشه‌های جغرافیایی مرجعی مفید برای شناخت هر چه بهتر نقوش، سمبول‌ها، نقش‌مایه‌ها (موتیف)ها سنتی در فرش‌های شرقی است. کتاب با بیش از ۸۰۰ تصویر زیبا از نقوش فرش‌های شرقی، عمده‌ی تصاویر خود را به فرش‌های ایرانی اختصاص داده است. چنانچه طرح روی جلد این کتاب قسمتی از فرش قشقایی سبک هراتی است.

کتاب پس از مقدمه به این عناوین پرداخته است:

- طرح‌های حاشیه
- طرح‌های جهانی
- طرح‌های هندسی
- طرح‌های گلدار

کتاب راهنمایی است برای بازشناسی فرش، راهنمایی کاربردی برای بیش از ششصد سبک طراحی پایه که اغلب در میان تعداد انبوه این فرش‌ها رایج است. کتاب با اینکه به تاریخچه‌ای از طراحی فرش می‌پردازد، اما هدف آن بررسی فرش‌های قدیمی و عتیقه نیست. کتاب به دنبال فرش‌های شرقی از زاویه‌ی نگاه بازار است تا خریداران فرش با تشخیص سبک و محل بافت انتخابی دقیق‌تر داشته باشند.

اگر چه داور نهایی درباره‌ی محل بافت، خود بافت فرش است، اما راهنمای معمول طرح فرش است. طراحی فرش شرقی راهنمایی است برای افراد غیرحرفه‌ای، چه آنان که به دنبال تجارت هستند و چه کسانی که در پی برآوردن نیازهای فکری خود و شناخت بیشتر فرش شرقی می‌باشند.

طبقه‌بندی کتاب متفاوت با دیگر روش‌ها است و خصوصیات طرح فرش کلید طبقه‌بندی است. تصاویر که براساس شباهت طرح دسته‌بندی شده‌اند، با هدف نشان دادن پیچیدگی روابط میان قسمت‌های مختلف فرش و درخشش رنگ آن است، مثلاً چه چیزی باعث تشخیص سبک یک روستا از روستای دیگر در بافت یک طرح واحد می‌شود. برای مقایسه‌ی طرح‌های مختلفی که اغلب در یک مرکز تولید دیده می‌شود و کشف ویژگی‌های سبکی که آنها را با هم متحد می‌کند، خواننده باید از نمایه کتاب استفاده کند.

طبقه‌بندی طرح‌های شرقی، ظرافت بافت، شرایط طراحی، هویت فرش‌ها، ساختار، مواد مورد استفاده، گره زدن و... عناوین کتاب را شامل می‌شوند.

Cultural History of India

A.L. Basham

Cultural History of India
A.L. Basham
India, Oxford Pub, 2003
ISBN: 019569219

تاریخ فرهنگی هند

الف. ل. پاشام

انتشارات آکسفورد (هند) ۲۰۰۳

کتاب حاضر که تحت عنوان «فرهنگ تاریخی هند» به چاپ رسیده است، دربرگیرنده‌ی نظرات جامعی از سنی تا کنونی از پژوهشگران برجسته از کشورهای هند، انگلیس، کانادا، آمریکا، استرالیا، ژلاندنو و آلمان است. این نظرات در زمینه‌ی فرهنگ هند در ابعاد گوناگون از جمله فلسفه، ادبیات، علوم و هنر به ویژه معماری و موسیقی ارائه شده است. پروفیسور پاشام مورخ مطرح هندی، که این مجموعه را گردآوری کرده است، یکی از محققان برجسته در حوزه‌ی فرهنگ و مذاهب باستانی هند به شمار می‌رود. وی مدیر انجمن سلطنتی آسیایی و ریاست ۲۸ کنگره‌ی بین‌المللی شرق‌شناسی و رییس انجمن مطالعات بودیسم و... بوده است. کتاب به لحاظ مرجع بودن و ارائه‌ی فهرستی از کتیبه‌ها و نقشه‌ها و گاهشماری وقایع درخور توجه فراوان است. کتاب در چهاربخش ارائه شده است:

- در بخش نخست و تحت عنوان «میراث باستانی» به مباحث زیر اشاره شده است.

تمدن دره‌ی سند / آریایی‌های نخستین / عصر گوپتا و آشوکای هند / هندویسم، بودیسم، جینیسم زبان قدیم و جدید، هنر و معماری نخستین، موسیقی و...

- بخش دوم که دوره‌ی حاکمیت مسلمانان را دربر می‌گیرد به حکومت مسلمانان، اسلام در قرون وسطی، ادبیات هند در قرون وسطی، معماری مسلمانان در هند، مینیاتور و نقاشی و... پرداخته است.

- در بخش سوم به ورود غریبان به هند و تبعات آن اشاره می‌شود.

- بخش چهارم نیز به هند و جهان خارج اختصاص دارد از جمله: ارتباط نخستین هند و اروپا، نفوذ هندی‌ها در جنوب و شرق آسیا، هندوچین، هندو اسلام، هند و غرب مدرن.